

Posar ... stane 1 din.

Naročnina lista: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserirati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine pošte. Telefon interurban št. 113.

3. številka.

MARIBOR, dne 23. februarja 1925.

Letnik I.

Proti preganjanju tiska.

Teptanje tiskovne svobode je posebno poglavje naše politike in vse to, kar se že par mesecev sklepa in izvaja proti opozicijskemu tisku, je pravo zametovanje ustave in drugih zakonov. Dogajajo se stvari, ki so milo rečeno naravnost gorostasne in človek, ki je nasvetoval oblastnikom tako preganjanje tiska, ni samo upornik proti pozitivnim zakonom, ampak tudi pravi zmedenec. Početje po njegovih nasvetih je namreč brez smisla in cilja ter zgrešeno skozi in skozi. Z ustavljanjem listov se nobena vlada ni ubila opozicije in se tudi nikjer tako ne postopa proti opozicijskemu tisku, kakor pri nas. Pri nas imamo namreč to posebnost, da so atake na tisk popolnoma prepuščene uvidenosti posameznih policijskih organov in vsled tega se tudi v vsakem mestu listi na drug način zatirajo.

Metode pri tem so vse obsodbe vredne. Ni dovolj, da liste plenijo in ustavljajo, morajo še novinarje in celo tipografe na najbrezobzirnejše načine nadlegovati, kot da ne bi bilo že dovolj, da jih s celo akcijo proti velikemu delu tiska itak že ogrožajo v eksistenci. Cela akcija proti tisku in proti tiskovni svobodi pa ima tudi to zanimivo in značilno obilježje, da oblastniki, ki liste preganjajo, nimajo sploh pojma, kako list sploh nastane in tako si ob preiskavah proti listom privoščijo prave neverjetnosti. Politično-upravne in policijske glave, ki odrejaajo po redakcijskih preiskavah po rokopisih člankov, ki so izšli že pred meseci, si izstavljajo pač najslabša spričevala o inteligenci. Stroške, papir in delo podrejenih organov bi si lahko prihranili, če bi poprej vprašali navadnega delavca ali slugo iz kake tiskarne ter se dali poučiti, kaj se vsaki dan in vsako uro dogaja z rokopisi, ki pridejo iz uredništva v tiskarsko delavnico. Vsaj to bi lahko vedeli, da uredništva nimajo prav nobene sličnosti s kako birokratično pisarno, pred vsem pa to, da pri političnih listih poklicni novinarji niso prvi, marveč čisto celo zadnji činitelji.

Za zaplembe in ustavitve listov se najdejo najrazličnejše in čisto tudi silno smešne pretveze. Človek, ki le površno pozna glavno časopisje v državi, se ne more navediti, ko primerja zaplembe raznih listov iz raznih mest. Najprej dobi namreč utis, da iniciator vseh napadov na tiskovno svobodo sploh ne ve, kaj in kam hoče in da samo nervozno vpije policijskim organom: Plenite, plenite, kakor veste in znate!

Način sedanje akcije proti tisku bi se moral po pravem obsojati tudi od najzvestejših pristašev vlade. Ta akcija je namreč vladi v največjo škodo, ko opoziciji politično prav nič ne škoduje ter zadene v največjih slučajih najhujše in najkričnejše le poklicne novinarje in grafično delavstvo, kar je zopet najostrejša obsodba vredno iz socialnega in pravnega stališča in kar bi tudi vlada ne smela trpeti vpričo svojega ministristva za socialno politiko in zakonitih določil, ki urejajo razmerje med delodajalci in delojemalci ter nadzorujejo delo sploh.

Iz tega vidika in brez vsake politične zainteresiranosti je tudi Jugoslov. Novinarsko Uduženje po svojih predstavnikih razpravljalo o kršenju tiskovne svobode ter predalo ministristvu notranjih del svoj protest. Ta protest sestoji iz pet delov: 1. zatiranje listov po policiji, 2. prepoved kolportaje, 3. prepoved izhajanja listov, 4. preganjanje novinarjev in 5. opozoritev notranjega ministra in vlade na razne krivice in nedostatke.

Uvodoma pravi protest: Tisk v naši državi se mora razvijati in poslovati v mejah, ki jih je odredila ustava in postava. Te meje so enako obvezne za tisk in za oblast. Policija pri preganjanju tiska pa ne samo, da se ne drži predpisov zakona in ustave, marveč ona sploh nima nobenih predpisov in nobenega sistema ter ne postopa samo protizakonito, ampak tudi nedosledno. Listom in novinarjem je vsled tega nemogoče usmeriti normalno poslovanje, ker se policija v svojem postopanju ne drži nobenih pravil. Taki ukrepi nimajo smisla niti v tem slučaju, ako se hoče omejiti tisk v gotove politične svrhe. Jasno je, da je na tak način novinarjem onemogočena eksistenca, ker se proti novinstvu postopa, kot da to ni zakonito dovoljeno delo, ampak nekako tolerirano zlo, ki naj bi se preprečilo na načine, ki so prepuščeni popolni samovolji.

V prvem delu in tudi v drugem se navaja, da je policijsko postopanje v vsakem kraju in proti vsakemu listu drugačno. Zagrebški ali sarajevski list je zaplenjen, beograjski list, ki isto prinaša, se pa svobodno širi po Zagrebu in Sarajevu. Včasih se zgodi zopet narobe. Vsled take nesmiselnosti izgublja državna oblast na ugledu in povrh še izgledajo razne prepovedi kolportaje ravno tako, kakor da se enemu listu škoduje na korist drugega.

Prepovedi in ustavitve listov se ne dajo upravičiti z državnega in političnega stališča. Po zakonu se lahko za tre ali prepove samo to, kar je že tiskano, ne dajo se pa prepovedati kakemu listu bodoče številke, o katerih se ven dar ne more vedeti, če bodo imele kaj takega, kar bi prišlo v konflikt z zakonom. Če se celim redakcijam takega prepovedanega lista zabrani pisanje, pa pomeni to, da imamo dvojne vrste državljanov: ene, ki svoje misli lahko

Resno je treba premisliti!

Pred par dnevi je priobčil zagrebški »Jutarnji list« naslednje tehtne misli in mnenja: Danes že vendar enkrat poznamo izid volitev! Vemo tudi to, da PP. režimu ob najflagrantnejšem nasilju in kršenju volilnega zakona ni uspelo spremeniti položaja, ker so Hrvati in Slovenci popolnoma obdržali svoje postojanke od poprej.

Resnica je pa tudi to, da je PP. režim dobil formalno večino in tako tudi orodje, da drži oblast v svoji roki. Če je torej Pašiću in Pribečeviću politični aksiom — kakor izgleda da je — samo to, da ima v tej državi oblast v svoji roki, potem sta svoje popolnoma dosegla in vsa nasilja niso bila zastonj.

Nastane pa vprašanje, ali je naša država navadna klaviatura, na kateri smeta neomejeno štiroročno igrati Pašić in Pribečević, ko se je zopet pokazalo, da Slovenci, Hrvati in velik del Srbov njune melodije ne razumejo, da deluje ta melodija na nje odvrtno in da se

na nje šest let niso mogli navaditi — —. Resno je treba premisliti, če je to v interesu države in vseh njenih faktorjev. Brez izjeme se morajo v to zamisliti vsi, ki jim je do usode države in naroda, ker je stanje gospodarsko, socialno in politično postalo že naravnost nezno. O tem morajo razmišljati vsi pošteni Srbi, Hrvati in Slovenci.

Brezdvomno je, da predstavljata Srbe danes v glavnem Pašić in Davidović, Hrvate Radić, Slovence pa dr. Korošec. Ker pa vemo, da bo tako tudi vnaprej, bi se morala že danes najti podlaga za nekak predspozum, za neko začasno koncentracijo, iz-za katere bi se dalo potem naprej. Poprej je pa treba ob verifikaciji popraviti razne volilne nezakonitosti.

Treba se je torej resno zamisliti v situacijo, ki je — ako nam je za skupno pravo življenje — sedaj še tak, da se z iskrenim sporazumom lahko še vsi rešimo.

Pašić bo rešil hrvatsko-srbski spor.

Na drugem mestu priobčeno razmotrivanje zagrebškega »Jutranjega lista« o tem, kar je treba »prav resno premisliti«, je očitno samo uvod k nadaljnjim nasveti za razplet tako silno mučnega in težkega političnega položaja. Takoj druga številka je namreč že prinesla na uvodnem mestu daljši članek pod zgornjim naslovom.

Ta članek skuša dokazati, da je Pašić pripravljen sporazumno rešiti hrvatsko-srbski spor, pa naj bi bilo to tudi z revizijo ustave. Članek pravi, naj Hrvati, odnosno Radić upoštevajo, da ima Pašić sedaj pravo srbsko večino ter da je Pašić ne samo vsled tega, ampak tudi za to, ker hoče, edino sposoben in poklican za rešitev notranjih sporov v državi. Pašić je za to vrget Davidovičevu vlado, ker ne pusti, da bi kdo drugi reševal važna vprašanja ter pobral sadove od tega kar je zrelo in kar bo blagodejno vplivalo, če se enkrat uredi.

Članek, o katerem se trdi, da je od »posebne strani« naglašal nadalje, da ima Pašić Pribečevića in njegove demokrate samo kot orodje, ki se vrže proč, ko ni več potrebno. — Zamorec je storil svojo dolžnost, zamorec naj gre! — Ta »zamorec« je tudi določen, da prevzame vse grehe na sebe. — To bo res, ni pa v redu, da se ne upošteva dejstva, da je v Pašičevi radikalni stranki, in sicer na vodilnem mestu precej elementov, ki mislijo,

da »zamorec« še ni storil svoje dolžnosti in da naj še ostane.

Tem elementom, ki imajo toliko skupnega s Pribečevićem, pa Pašić ni samo naklonjen, ampak v svoji starosti in v kljub svojemu zdravemu čutu za vse, kar je politično nujno in koristno, tudi podvržen, — in to je, kar vzbuja precej suma proti »posebni strani« zagrebškega dnevnika.

Sedaj, ko je »nacionalni blok«, ki se je ob volitvah udeležil samo v par okrajih, samo na dva Pribečevićevih demokratov, je še posebno nerazumljivo odlašanje radikalov, zakaj tega »bloka« ne likvidirajo, ko so ga ponekod sami radikali proglasili za »laži-nacionalni« blok, — in zakaj ne odslovijo »zamorca«, če hočejo res sporazum.

»Posebna stran« v Zagrebu pa ima tudi to napako, da govori samo o sporazumu med Pašićem in Hrvatima ter ne misli na poštene Srbe, ki so se izkazali pod Davidovičem v najtežjih časih, kakor tudi ne vodi računa ne o Slovencih, zastopanih po SLS, in ne o Bosancih.

Predsednik Hrvatske zajednice dr. Lorković je mnenja, da imajo ti članki namen zanesti v vrste opozicije zmešnjavo in povzročiti sumnjaj v iskrenost razmerja HRSS nasproti ostalim strankam bloka narodnega sporazuma.

Po Kronslem svetu.

Po kronslem svetu. Na ministrski seji, ki se je vršila na dvoru kot kronska svet, je podal Pašić nekak delovni program svoje vlade, vladni listi pa sedaj pišejo, kako trdno stoji Pašić-Pribečevićeva vladna koalicija in kako po trebno in zaslužno bo njeno delo za državo. Beograjsko »Vreme« je prineslo tudi naslednjo izjavo nekega vodilnega vladnega člana: »Volitve so se baš izvršile za to, da se narod izreče za gotovi pravec v notranji politiki, to je, ali za pravec striktno izvedbe vidovdanske ustave, katero sta ustvarila gg. Pašić in Pribečević, ali za pravec revizije ustave v smislu avtonomije in federacije, kakor si je to zamislil g. Ljuba Davidović s svojimi blokaškimi zavezniki. Narod je dal večino Pašić-Pribečevići koaliciji in je torej povsem naravno, da se prepusti vodstvo državnih poslov tej koaliciji. — Drugi režimski listi so seveda vzeli to izjavo kot podlago za svoja dolgovetna razmotrivanja o zmagi centralizma in Pašić-Pribečevićeve politike sploh. Pravijo, da se vladna politika ne sme spremeniti, ker bi drugače volilci vprašali: »Zakaj smo pa volili?« — Da je na strani opozicije volilcev za 360.000 več in o tem, kako se je dobila neznatna vladna večina, se pa seveda molči.

Laži nacionalnih blokašev. Samostojno demokratiški listi prinašajo neko objavo takozvanega nacionalnega bloka. Ta objava je polna laži in zlobnega obrekovanja opozicije. Trdi se namreč, da je opozicija iz hujškajočih namenov objavila, da vladni blok nima prave večine in da so se vsled tega začela po državi prav pripraviti upora in prevrata. Zlasti radičevci naj bi bili zažigali kresove ter zvonili z vsemi zvonovi na upor in revolucijo. Tu pri nas beremo, da se je to godilo po hribov Bosne in Dalmacije ter da je bilo zlasti srbsko

prebivalstvo v Hercegovini ogroženo od opozicijskih puntarjev. Po Bosni in Hercegovini se pa najbrž pripoveduje, da daleč tam »u Slovenačkoj« bije plat zvonja ter da se po hribov okrog kresov zbirajo puntarji, ki potem samostojnim demokratom in radikalom zažigajo hiše. V objavi se končno tudi trdi, da opozicija samo laže o nasilju pri volitvah ter da izrablja v to svrha malenkostne izgrede. Da odlični člani opozicije ležijo težko ranjeni, to so seveda malenkosti in navadni izgrede, zakaj pa nacionalni blokaši ne pokažejo svojih »žrtv« od opozicijskih zarotnikov?

Vlada in internirani poslanci. Kmalu po volitvah so začeli prinašati listi izjave iz vladnega kroga in od samega notranjega ministra, da bodo internirani in zaprti hrvatski poslanci izpuščeni, kakor hitro dobi vlada uradna poročila, da so zopet izvoljeni. Od volitev je minulo že 14 dni, uradnih poročil pa še menda vedno ni. V četrtek je bil v Beogradu hrvatski poslanec dr. Polić, da posreduje radi svojih zaprtih tovarišev. Zglasil se je najprej v notranjem ministristvu in tu je čakal do večera. Minister najprej »ne prima«, potem ga pa »nema«. Dr. Polić je obiskal tudi Ljubo Jovanovića kot predsednika skupščine, ki se je pa delal na stvari popolnoma neintersiranega in nezmožnega za vsako posredovanje, češ, da je njegovo predsedništvo samo poslovnega značaja. Drugi dan je dr. Polić zopet iskal notranjega ministra, ta se je pa — odpeljal v svoj rojstni kraj. Potem je šel k vladnemu predsedniku, kjer je zopet čakal par ur in ko ga je Pašić končno sprejel, se je začela stara pesem, da še ni »podatkov«, da vlada o tem še ni sklepala, da se bo videlo itd.

izražajo s tiskom, in druge, ki tega ne smejo, pa če so tudi poklicni novinarji.

V poglavju preganjanje novinarjev stoji: Policija vrši pri novinarjih preiskave ter zapira one novinarje, ki delajo pri preganjanju listih. Dogaja se tudi to, da se novinarje preganja radi člankov, ki so izšli nezaplenjeni pred večimi meseci.

Radi vsega tega opozarja novinarska organizacija g. notranjega ministra na sledeče: Da se v slučaju tudi najreakcionarnejšega postopanja proti tisku uvede neka nor-

ma za policijske organe. Naj se ne trpi, da bodo v eni in isti državi za ene in iste stvari razna razumevanja in postopanja, da v nastopih proti tisku vlada prava anarhija in da se tisk po samovolji policije stavlja izven zakona. Novinarska organizacija prosi ministra, naj v interesu države, avtoritete sodišča in eksekutivne oblasti izda svojim podrejenim organom navodila za jasno urejeno in enotno postopanje napram tisku na temelju zakona ter da ta navodila sporoči tudi novinarski organizaciji, da se bodo njeni člani lahko po tem ravnali.

Politične beležke.

Pribičevićeva megalomanija. O rezultatih naših volitev in o nastopu režimovcev pri teh volitvah je prinesel tudi čehoslovaški tisk poročila in komentarje. Pisava čehoslovaškega časopisja o naših volitvah je silno razburila režimovce, ki so začeli v zadnjem času po svojih listih pravcati kampanjo proti čehoslovaškemu novinarstvu. Režimovci so se posebno besno lotili čehoslovaškega poslanika v Beogradu g. Sebe, ki bi naj bil dal po zahtevi vladnega časopisja neko izjavo o naših volitvah, a jo je preklkal. G. Seba je namreč te dni posetil našega pomočnika zunanjega ministra Ivana Markoviča in koj na to so prišli režimski listi, da je g. Seba izjavil Markoviču to le: Čehoslovaška gleda z zadovoljstvom na rezultat volitev v Jugoslaviji in jej je kot zaveznici drago, da je prišlo v Jugoslaviji do čistega položaja. Hrvatski novinarji so vprašali g. Sebo, da-li je res podal zgoraj pribito izjavo. Poslanik je izjavil, da o neki izjavi v gorajnem smislu ni niti govoril. Pač pa se je razgovarjal g. Seba z Markovičem o pisanju čehoslovaškega časopisja o naših volitvah in kako, da ta pisava ni po godu vladi. Beograjski vladi udano časopisje trdi, da je pisava čeških novinarjev čisto nespojiva z zavezniškimi odnosi med našo in čehoslovaško državo. Vladino časopisje se je postavilo na stališče, da je Čehoslovaška zaveznica v naši državi začasno vladujočih strank — a ne kraljevine SHS. To zopet dokazuje, kako se sedanji naši vladinovi istovetijo z državo samo. Češko časopisje se je držalo napram nam zelo objektivno in je veliko bolj obsodilo taktiko Radiča, kakor pa politiko Pašića in Pribičevića. Pribičevićovo glasilo »Reč« v svojih člankih Čeho slovakom z ozirom na pisavo njihovih listov o naših volitvah ne daje samo ukora, ampak jim naravnost grozi radi njihove ruske politike. Iz pisave »Reči« odseva, kakor da hoče Pribičević v svoji megalomaniji potisniti pod vijak obznane dr. Beneša radi njegovih zvez z Moskvo. Pribičevićeva »Reč« piše takole: »Gotovo je, da se približuje čehoslovaško časopisje stopnjema moskovskim samodržcem, ker se ogreva za prijatelja Moskve Radiča in brani ter zagovarja idejo sporazuma. Neznano je, iz katerih vzrokov dopuščajo komunistom, da prirejajo krvave demonstracije v Pregi. Mi (Pribičević in Pašić) komuniste preganjamo, ker smo uverjeni, da gre za rešitev države, a od čehoslovaške strani še do danes čakamo v tem oziru na podporo. Ako pride mesto do skupnega nastopa, do nečesar, kar mi ne želimo, tudi na to smo pripravljeni.« Greh čehoslovaškega novinarstva je v tem, ker je izjavilo, da se pač nikakor ne strinja s politiko, kakor jo vodita Pašić in Pribičević, ker tem potom se ne bo rešila notranja kriza Jugoslavije in ne bo došlo do SHS sporazuma. Ravno isto obsodbo, kakor čehoslovaški novinarji, sta izrekla nad našo pogrešeno politiko tudi pariški »Temps« in londonski »Times«. Mogoče se bo g. Pribičević v svoji megalomaniji povspel celo tako daleč, da bo zagrozil tudi Francozom in Angležem!

Protesti radi zatiranja tiska. Proti sedaj že cele mesce trajajočemu preganjanju časopisja bo vložen tudi skupni protest tiskarniških podjetnikov in tiskarniškega delavstva. Zveza grafičnih delavcev je v svoji izjavi in povabilu na skupno protestno konferenco razložila, kako nesocialno in krivično je, da je vsled nesmiselnega zatiranja tiska prišlo toliko grafičnih delavcev ob kruh. Organizirani tipografi morajo itak že 50 dinarjev tedensko plačevati za podpore brezposelnih tovarišev, a koliko bodo morali šele v bodoče plačevati, če se gonja proti tisku takoj ne konča. Oblastniki, ki to gonjo na tako krivične in nesmiselne načine izvajajo, naj vendar pomislijo, kako trpi vsled tega država na svojem ugledu, merodajni in odgovorni krogi pa naj že vendar enkrat sprevidijo, da se politično nasprotstvo ne pobija z zatiranjem in uničevanjem onih, ki s politiko nimajo posla ter poklicno živijo od tiska.

Ukor Ljubi Jovanoviću. Da predsednik skupščine Lj. Jovanović ni dober z vodstvom radikalne stranke, kjer imajo Lazica Marković, Velizar Janković in Kojić, vsi, ki so bili obtoženi velike korupcije, glavno besedo, je že zna na stvar in od nekaterih strani se je že napovedovalo, da bo Pašić tudi z njim »obračunal.« Sedaj je, kakor vse kaže, spor zopet poravnal in Ljuba Jovanović je dobil od vodstva stranke za enkrat samo ukor. Poroča se, da je on podpiral list »Smotra«, ki ga je izdajal bivši radikalni poslanec Mihajlo Ranković, ki je sedaj pri volitvah propadel, ker je preveč grajal korupcioniste v radikalni stranki. Ljuba Jovanović je moral obljubiti, da ne bo več podpiral »Smotre«, za katero je baje pisal tudi članke, dobil je gotovo še v drugem oziru ukore in povelja in ker je vse to sprejel, je spor za enkrat poravnal. List »Smotra« neha izhajati.

Proglas poštenih radikalov. Radikali, ki so nezadovoljni s sedanjim vodstvom stranke ter ogorčeni nad korupcijo Laze Markoviča in njegovih tovarišev, so izdali naslednji proglas: »Volitve, ki so se 8. februarja vršile, so dale zelo slabo in težko sliko nove taktike naše radikalne vrhovne uprave. Se bolj žalostno sliko brezobzirnih kršitev zakona, ki meče zelo slabo luč na preteklost in sedanjost naše radikalne stranke in ustvarja nevarne precedente za njeno bodočnost. Teror, ki se naslanja na oblast in lukrativno obljubljanje, je bil v prvi vrsti uporabljen proti vsem poštenim radikalom in nas je postavil z vsemi našimi prijatelji volivci v poseben položaj, v katerem ugledni in poštini ljudje ne smejo ostati. Nas so odkovali in nas s tem izzvali, da se branimo. Ako nam je država mila in ako nam je bodočnost te države in stranke pri srcu, se ne smemo solidirati s politiko stranke kateri in skorajevičev, ki predstavljajo nevarnost za vse težke pridobitve naše radikalne stranke in vodijo k razsulu države. Radi tega, ker smo verni programu in izročilom radikalne stranke, pozivamo dosledni svoji volilni paroli vse voditelje razdeljenih in izključenih radikalnih list in jih pro-

simo, da pridejo s svojimi prijatelji po možnosti z vsemi okrajnimi kandidati na prijateljski sestanek in prijateljski dogovor. Nosilci preganjanih radikalnih list se prosijo, da zberejo točne podatke števila radikalnih glasov v svojem okrožju in to za takozvano uradno, kakor tudi za druge radikalne liste. Nadalje jih prosimo, da zberejo vse slučaje terorja in kršitve pozitivnih zakonov.« — Od podpisanih: Milana Nedeljkoviča, vseučiliškega profesorja, Čede Kostića, bivšega poslanca in drugih se sklicuje v Beogradu sestanek za 3. marca.

Teror samo z žlatorskog milom.

Po svetu.

Politični umori v Bolgariji. V Bolgariji mora po vesteh, ki prihajajo k nam, vladati naravnost strašno stanje. V sredi Sofije je bil dne 17. t. m. ubit komunistični poslanec Todor Strašimirov. Atentatorju se je, kakor je že navada, posrečilo pobegniti. Atentat je bil osvela avtonomistov radi umora Mileva, katerega so ubili komunisti. Ne mine skoro dneva, da se ne bi izvršil v Bolgariji atentat. Med makedonstvujušimi še vedno vladajo krvavi boji, pa so se vendar že toliko ojačili, da so postali zopet pravi vladarji države, ker je vlada popolnoma od njih odvisna. Pričakovati je v kratkem, da se bodo izvršile na Bolgarskem velike izpremembe.

Nemčija predloži rumunske zahteve reparacijski komisiji. Rumunija bi rada na račun nemških reparacij popravila svoje zavoženo gospodarstvo. Zahteva namreč od Nemčije, da ji mora povrniti škodo, ki je nastala z izdajo novih bankovcev za časa okupacije Rumunije in katere je morala potem Rumunija odkupiti. Ta zahteva Rumunije pa prihaja navzkriž z Dawesovim načrtom o nemških reparacijah, katerega so sprejele zavezniške države. Rumunija je skušala z zagrožitvijo gospodarske vojne Nemčijo omehčati, ta pa se pritožuje sedaj reparacijski komisiji ter jo opozarja na neopravičene rumunske zahteve.

Finančne skrbi Francije. Francosko vlado najbolj skrbi nesiguren položaj domačih financ in vprašanje njenega obstoja je v ozki zvezi z ugotovitvijo franka na mednarodnem finančnem trgu. Preje so skušali izrabiti nesigurnost franka razni inczemi spekulanti, sedaj pa je prišla to izrabljati opozicija, da omaje položaj vlade. Proti takemu boju, ki bi državno gospodarstvo silno oškodoval, bode vlada energično nastopila.

Spor za albanski petrolej. Albanski parlament je končno rešil spor med Anglijo in Italijo radi petrolejskih vrelcev na ta način, da je s 55 proti 5 glasovom podelil koncesijo za eksploatacijo perzijsko-angleški petrolejski družbi. Albanska vlada sedaj pričakuje, da bo italijanska vlada intervenirala, zakaj ni dobila koncesije italijanska družba.

Dnevne novice.

Že dvakratna hoja na led. Sobotno »Jutro« ugotavlja v svojem uvodniku, da je šlo slovensko ljudstvo 18. marca 1923 prvič na led, drugič pa 8. februarja 1925. Z ravno kar pribito izjavo priznava »Jutro« samo absolutno zmago naroda v Sloveniji, ki je organiziran v SLS. Slovenski narod, izvzemši podreptnikov, ki kuluči jo radi koritarstva Žerjavu, je že sedaj v drugič zapal usodo svojega obstanka in borbe za osamosvojitve SLS. »Jutro« in celotna žerjavščina sta lahko uverjena, da bo slovenski narod ta svoj korak za priboritev samostojnosti pod okriljem SLS ponovil, če bo treba, tudi v tretjič in celo tako dolgo, dokler v celi državi ne bosta odnesla zmage: zakonitost, poštenost, bratski sporazum in s tem tudi upravna osamosvojitve slovenskega in hrvatskega naroda. Na Pašić-Pribičevićev led se podaja žalibog Žerjavova laži-inteligenca in hvala Bogu ne poštini slovenski narod, ki ne pozna političnega ledu, ampak trdo cesto osamosvojitve. Po ledu je doslej drsala vedno naša napredna inteligenca, a ne narod! Drsalische predvojni naprednjakov je bila nemškutarija, poveljnih pa žerjavščina! Nemškutarjem je na ledu spodrsnilo pri preobratu, Žerjavu pri Agromerkurju pred vojno in na tretji led pa vodita laži naprednjake Pašić ter Pribičević pod agromerkursko zastavo!

»Rdeča pomoč.« Že zadnjič smo poročali, da je v Beogradu odkrila policija nekako komunistično tajno tiskarno, ki je baje tiskala list »komunist.« Temu odkritju sledijo sedaj aretacije delavcev in drugih, ki se smatrajo za komunistične pristaše, kar na stotine. Iz odkritja tajne tiskarne se je izcimilo odkritje »Rdeče pomoči« v Beogradu in vse, kar je s tem v zvezi, se zapira. O tej »rdeči pomoči« se piše, kot da bi bilo bogzna kaj novega in tajnega ter

se s tem zopet dokazuje, kako slab spomin imajo policijske oblasti za to, kar se je javno kazalo, ali pa, da se znanim in legalnim stvarjem podtikaajo tajnosti in nevarnosti. Listi takozvane neodvisne delavske stranke namreč že celo leto pišejo o tej »rdeči pomoči« ter prinašajo tudi sezname darov, ki so se dali na to ime, kajti strašna »rdeča pomoč« ni nič drugega kot navadno podporno društvo zlasti za one delavce, ki so politično preganjani. Kot tajnico ali blagajnico te »rdeče pomoči« so zaprli v Beogradu neko gospodično Cvetković, prej profesorico na srednjih šolah. Pri njej so našli zapiske o izdanih podporah. Profesorica razlaga pomen društva ter trdi, da so se podpore brez vse tajnosti delile, aretacije se pa vršijo naprej in kakor vse kaže, se bodo spravili še nad trboveljske rudarje, češ, da so tudi nekateri prejeli »rdečo pomoč«, zlasti pa žrtve orjunskega izgredata lani dne 1. junija in procesa, ki mu je sledil.

Tiskovno društvo v Ptuj vabi svoje cenjene člane k izrednemu občenemu zboru v prostorih Kmetijske zadruge v nedeljo, dne 1. marca t. l., ob pol 11. uri predpoldne s tem-le dnevnim redom: a) izprememba pravil, b) dopolnilna volitev načelstva. — Načelstvo.

Zadružništvo v Sloveniji. V naši državi se kaže v Sloveniji še največ smisla za zadružništvo, ki se pri nas zelo naglo širi. V toku prošlega leta je bilo v Sloveniji ustanovljenih 57 novih zadrug. Od teh je 13 kreditnih, 9 električnih, 5 gradbenih, 4 mlekarne in 18 raznovrstnih zadrug. Zlasti je razveseljiva ustanovitev zadrug za elektrifikacijo, ki kaže, da se električno omrežje tudi po deželi čimdalje bolj razširja.

Primer volilnega nasilja v Bosni. V bosanskem kraju Bugojna je bil predsednik volilnega odbora neki čifut Komes, ki je seveda zagrizen radikal. Ta Komes je vprašal vsakega volilca, za koga je glasoval in odredil, da mora vsakdo, ki potegne roko iz prve — radikalne — škrinjice, pest odpreti in pokazati, ali je glasoval ali ne. Volitve je ta židovska duša zaključila, ne meneč se za dejstvo, da je čakalo pred volilnim lokalom še 150 volilcev. Po zaključitvi volitev je Komes zajahal konja in hotel v begu pobegniti z volišča. Ravno ko se je hotel pogati na konja, pa so ga zagrabili radi čakanja razkačeni volilci in so ga prisilili, da je nadaljeval volitev. Proti tako nečuvnemu postopanju je že predložena na državnemu pravdnistvu ovadba. Kaj bo ukrenilo državno pravdnistvo, je drugo vprašanje, ker ima že nagromadenih 4000 prijav, kojih noče rešiti, ampak jih bo držalo tako dolgo zaprte v predalih, da bo stvar zastarela in postala brezpredmetna. Ako gre za radikalne in policajdemokratske zločine, potem oblasti odlagajo in čakajo do zastarelosti, ako pa gre za kak prestopek prepričanega Hrvata katoličana ali muslimana, potem pa se postopa z obšodovanjem vredno brzino.

Sodišče in napad na dr. Krafta. Nedavno je bilo v N. Sivcu aretiranih več oseb, obtoženih napada na dr. Krafta. Aretiranci so sami člani radikalne stranke ter so se skušali z visoko kavcijo rešiti zaporu, kar je pa sodišče odbilo. Radi tega so postali somborski radikalni krogi zelo nevoljni in posledica tega je, da je bil te dni poklican od pravošodnega ministra v Beograd somborski državni pravdnik. Posledica pritiska radikalov se je že pokazala, ker je glavni organizator napada na dr. Krafta že izpuščen iz zaporu.

Obsodba dr. Žaniča. Novoizvoljenega poslanca HRSS in advokata iz Nove Gradiške dr. Žaniča ima tamošnja policija še sedaj zaprtega. Aretiran je bil pred volitvami ter obsojen na 14 dni policijskega zaporu. Ko je odsedel prisojeno kazen, so ga kar v zaporu obsodili na ponovnih 14 dni. Ta rok je tudi te dni potekel in policija bi morala dr. Žaniča izpustiti. Ker bi ga pa rada na vsak način še obdržala v zaporu, je bil dr. Žanič zopet obsojen na 14-dnevni zatvor, češ, da se je nedostojno obnašal ob priliki hišne preiskave pri predsedniku HRSS v Novi Gradiški.

Smrtna obsodba v Sarajevu. Sodišče v Sarajevu je izreklo smrtno obsodbo nad nekim Omerjem Hrbinič, ki je pred nekaj meseci ubil in sežgal svojega soseda Ahmeta Ramović, ker je sumil, da je ljubimec njegove žene. Hrbinič je vložil proti razsodbi pritožbo.

Trdozraten samomorilec. V sarajevskih zaporih imajo zaprtega 19letnega Salka Islamoviča, ki bo sigurno odnesel rekord v samomorilnih poskusih. Dosedaj se je poskušal nič manj nego štirikrat obesiti, toda vedno je imel smolo, da so ga v zadnjem trenutku rešili. Po prvem poskusu, da se iznebi življenja, se mu ni ničesar zgodilo, pozneje pa je bil vsakokrat kaznovan z daljšim zaporom. Tudi za zadnji poskus je dobil strogo kazen, toda izjavil je, da ga vse to ne bo odvrnilo od njegovega trdnega sklepa, da se končno veljavno obesi.

Iz Celja.

CELJSKI MESTNI PRORACUN ZA LETO 1925.

Davek na žganje.

Ko so celjski trgovci zvedeli za sklep občinskega sveta glede užitnine na žganje, so se takoj zganili, češ, da so prikrajšani z ozirom na okolico. Nakupovalci iz okolice bodo raje kupovali žganje izven Celja, kakor v Celju, da si prihranijo užitnino, koje poprej niso plačevali, vsled novega sklepa pa bi jo morali. Doslej so se zjediniili v lastnem interesu, da bodo predlagali občinskemu svetu, naj se slednji zadovoljuje s plačilom pavšalne preeliminirane svoje, koje bodo prizadeti sami spravili skupaj. S tem bi mestu prihranili precej dragih manipulacij, sebi pa nadležno kontrolo po finančnih organih. Mesto bi celo prihranilo, ker bi pobiranje po državnih finančnih organih odpadlo in bi tozadevna provizija erarja pripadla mestu. Kakor je iz razpeloženja med občinskimi odborniki sklepati, bo ta spremenjevalni predlog v prvi nalašč v to svrhu sklicani seji sprejet.

Olepševalno društvo dobi v naravi 31.552 dinarjev in v denarju podpore po 20.000 dinarjev; nasvetuje se pa, naj se društvo bavi z gojenjem zelenjave in cvetic za prodajo, da se na ta način ustvari nov vir dohodkov in očuva mestno blagajno. Dijaški kuhinji se dovoli podpora po 1500 dinarjev, Muzejskemu društvu 700 dinarjev, Tujsko-prometnemu društvu 2500 dinarjev, Glasbeni Matiči poleg dosedanjih naturalij 3500 dinarjev, Dramatičnemu društvu se pustijo v splošnem dosedanje ugodnosti, Gasilnemu društvu se določi kot nekaka redna podpora 5000 dinarjev, predlog dr. Ogrizeka za izredno podporo po 3000 dinarjev za nakup nove brizgalne pa je radikalno-samostojno-demokratska večina odklonila. Za razne dobrodelne namene pa je predvidena svota po 25.000 dinarjev.

Solske potrebeščine se prelinirajo na 413.000 din., od tega odpade za trgovsko-nadaljevalno in obrtno-nadaljevalno šolo 16.500 din., oziroma 15.000 din. Ker stane šolska kurjava okoli 70.000 dinarjev, se sklone tozadevno strogo paziti na čimvečje štedenje. Najemnine pri mestnih hišah se morajo pregledati in ponovno revidirati z ozirom na velike izdatke s popravili in prenavljanjem. Prodajo vojaških objektov vojaškemu erarju se naj ponovno urgira. Parno kopališče se mora iz zdravstvenih razlogov vzdržati naprej, četudi je zelo pasivno.

Občinske obveznosti v celokupni višini znašajo okoli 5 milijonov dinarjev. Ta dolg pa odpade večinoma na mestna podjetja, osobito na novourejeno elektrarno. V bodoče se morajo mestna podjetja tako voditi po trgovskih načelih, da se bodo dolgovi čimprej odplačali in da bode mestna občina imela od njih koristi. Vprašanje globoko pasivne plinarne je treba čimprej rešiti in raje obrat ustaviti, kakor naprej z veliko izgubo obratovati, ako se ne najde kak drug izhod.

Mestno pokopališče izkazuje komaj 738 din. prebitka. V tem pogledu se sklone revidirati razne pokopališke pristojbine s posebnim pogledom na premožnejše sloje. Izdatki za mestne gozdove za tekoče leto presegajo dohodke za 32.486 dinarjev. Treba bo namreč napraviti veliko novih nasadov; ker so gozdovi že zelo izsekani, se naj odaja drv na mestne uslužbenke omeji na kar najnižjo mero.

Kritje izdatkov.

Za kritje mestnih izdatkov so predvidene nastopne doklade, naklade in davščine: 50% doklada na državno najmarino v višini 152.000 din. (ta doklada se je od 120% znižala z ozirom na pasivnost hišne lasnine), 100% doklada na zemljarino 110.000 din., 200% (prej 250%) doklada na občno pridobnino 215.500 din., 250% doklada na posebno pridobnino 500.000 din., 250% rentnina 3000 din., 10% najemninski vinar 200.000 din., 4% kanalska pristojbina 172.000 din., pasji davek 10.000 din., taksa za domovinsko pravico 1000 din., razne občinske takse 30.000 din., davščine na vozila 40.000 din., na prenočišča v hotelih 100.000 din., ponočni gostilniški davek 70.000 din., prirastkarina 5000 din., tržne pristojbine 70.000 din., užitnina na vino po 1,25 din. 457.000 din., užitnina na žganje po 5 din. 60.000 din., na pivo po 75 para 225.000 din. in na meso 35.000 din. Za pobiranje teh dohodkov je predvideno 61.875 din. Najmarina in doklada na občno pridobnino se je torej znižala. V ostalem ostane vse pri starem, pač pa se je določila užitnina na buteljke z 4 din. in na peneco vina z 20 din. od litra. Ker se je užitnina na žganje doslej v mestu pomanjkljivo pobirala, ker je bilo težko ločiti med žganjem, ki se konsumira v mestu ali v okolici, se sklone odslej do 5 l količine pobirati užitnino od vsega žganja, ki se v mestu proda, ne glede na njega konsum v mestu ali v okolici. Pri prodaji nad 5 l količine izven mesta pa se bodo izdajale svobodnice.

Iz Maribora.

Somišljenike SLS v mestu Maribor ponovno opozarjamo, da se od 18. februarja do 20. marca t. l. volilni imeniki za skupščinske volitve uradno popravljajo. Vsak, kdor za volitve dne 8. februarja ni bil vpisan, ali je bil napačno vpisan, naj se sedaj takoj pobriži in zahteva na magistratu (soba št. 4), da ga vpišejo, oziroma da popravijo njegovo ime in priimek, stan in bivališče. Naj vsak prizadeti kar pisмено predloži svojo zahtevo mestnemu magistratu. Za one, kateri so bili izpuščeni, se glasi pismena zahteva sledeče: »V volilne svrhe kolka prosto. — Mestnemu magistratu v Mariboru. Ker še dosedaj nisem bil vpisan v volilni imenik za volitve v skupščino, Vas prosim, da me vpišete po § 2 zakona o volilnih imenikih. Rojen sem dne leta, pristojen sem v občino, sem torej državlján kraljevine SHS (sem Slovan po jeziku in plemenu); bivam že nepretrgoma nad 6 mesecev, to je od v mestni občini Maribor. Ako treba, doprinesem za vse to pisnene dokaze. Prosim, da me uradno vpišete v volilni imenik. Maribor, dne 1925. Podpis. — Kdor pa je vpisan pod napačnim naslovom, ali ima označeno v volilnem imeniku napačno bivališče ali poklic, naj to takoj javi mestnemu magistratu. Kdor sam nima časa, da na magistratu zahteva uradni popravek, naj se oglasi v Tajništvo SLS za mesto Maribor, ki se nahaja na Koroški cesti št. 1 (pravna »Slovenca«). Tajništvo posluje vsako nedeljo in praznik od 8. do 12. ure predpoldne ter ob ponedeljkih, četrkih in sobotah popoldne od 3. do 7. ure zvečer. Prosim vse naše ljudi, da si vsak zapiše imena, poklic in bivališče naših somišljenikov, ki niso vpisani kot volilci. Prinesite te sezname v tajništvo. Obenem zapisujte tudi vse tiste ki so napačno vpisani in vse umrle, ki so še vedno v imeniku.

Za vpis v volilne imenike. Do dne 19. marca t. l. naj se javijo na mariborskem mestnem magistratu, soba št. 4, vsi tisti moški, ki so po 1. I. 1924 do 18. II. 1925 postali

polnoletni, oziroma so si pridobili volilno pravico. Obenem naj se javijo istotam tudi vsi tisti vojaški obvezniki, ki so v omenjenem času odslužili svoj rok, pa niso vpisani v volilne imenike.

Seja okrajnih odborov in zaupnikov SLS za mesto Maribor se vrši danes, v ponedeljek, 23. februarja zvečer ob 7. uri v društveni sobi, Koroška cesta 1. Za članke okrajnih odborov je udeležba obvezna. Na dnevnem redu zelo važna zadeva.

Težka nesreča. V soboto ob 8. uri zjutraj se je zgodila pri električnem transformatorju v magdalenskem predmestju težka nesreča. Višji uslužbenec pri mestnem električnem podjetju Franc Rudl je stopil v transformator, da bi tamkaj nekaj popravil. V prepričanju, da je tok zaprt, je zgrabil za žico z desno roko. Žica je bila nabita z električnim tokom od 10.000 voltov in tok je Rudlu popolnoma zvil kite v desni roki in mu obžgal tudi desno nogo. Rudl bi bil itak obležal pri priči mrtev, a je k sreči stal v trenutku, ko je pograbil za žico, na izolirani pručici. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico, kjer mu bodo morali, ako ostane pri življenju, odrezati desno roko in nogo.

Orlovski odsek v Mariboru priredi akademijo dne 1. marca t. l. ob petih popoldne v dvorani Zadrúžne gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6. Zato si usoja odbor tem potem sporočiti vsem prijateljem orlovstva, da se dobijo vstopnice za to priliko v predprodati v knjigarni sv. Cirila na Koroški cesti 5 in pri njeni podružnici Aleksandrova cesta 6. Ker je spored bogat in pester, naj nihče ne zamudi te ugodne prilike! Bog živi! — Odbor.

Otroška maskerada pri Götzu, ki jo prireja I. SSK. »Maribor« na pustni torek od 15. do 17. ure v veliki dvorani, obeta staršem in mladini veliko zabave. Maskiranje je dovoljeno samo do starosti 12 let. Pripravljena je posebna otroška garderoba za maskiranje in demaskiranje. Svira otroški orkester. Vstopnina za deco 3 D, za odrasle 5 D. Cene vsemu ostalemu so znižane na lastno režijsko ceno. Otroško rajanje priporočamo vsem staršem z mladino v obisk. Najlepše tri otroške maske se nagradijo. — Zvečer ob 20. uri se vrši v vseh Götzovih dvoranah običajna velika športna maskerada. — Konkurenca mask. Vstopnina 20 D.

Podraženje piva. Mariborski pivovarni Götz in Tscheligi sta kartelirani. Ne smeta razpošiljati piva dalje kot do Celja, pivovarna Laško pa piva tudi ne sme več pošiljati v Maribor. Banke, katere imajo te pivovarne v rokah, nameravajo podražiti pivo od srede, 25. t. m. naprej. Ker pa so bili gostilničarji do sedaj proti tej podražitvi, bodo imeli v ponedeljek sejo, na kateri se bodo odločili, podraženje sprejeti ali odkloniti.

Stanovanjskim najemnikom — državnim nameščencem! Odbor Društva stanovanjskih najemnikov v Mariboru je dobil slučajno v roke »Moj dom« št. 2 z dne 1. t. m., v katerem razglša Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov v Ljubljani svojim članom, naj povišajo stanarino državnim nameščencem od 1. t. l. — 10kratno iz leta 1914, češ, da so organizacije državnih nameščencev na anketi dne 6. 12. m. l. v Ljubljani to predlagali. Ker bodo hišni posestniki ta nasvet napram državnim nameščencem sigurno uporabljali, svetujemo vsem državnim nameščencem, naj se na take in enake zahteve hišnih posestnikov ne ozirajo, ker: 1. ni nobena stanovska organizacija kompetentna, da stavi kjer si bodi predloge v smislu najemnine, 2. so društva stanovanjskih najemnikov, ki so edina kompetentna za taka pogajanja, zborovanje ob priliki ankete dne 6. 12. m. l. zapustila ter se sploh niso pogajala, 3. je ustanovljen v Beogradu Savez društava stanara, ki posreduje pri vladi, ter tudi sodeluje na novem stanovanjskem zakonu, ki bo dal potrebna navodila stanovanjskim društvom v državi, ki bodo svoje člane o vsem točno obvestila. Ne dajte se torej begati in vztrajajte pri stari najemnini do 1. 5. t. l., oziroma do sprejetja novega stanovanjskega zakona. — Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor skliče javen shod za nedeljo, dne 1. marca ob 10. uri popoldne v gostilno »Jadran« (gornja dvorana), Rotovski trg. (Vstop iz Lekarniške ulice).

Državna borza dela v Mariboru. Od 15. do 21. februarja je bilo pri tej borzi dela 106 prostih mest prijavljenih, 200 oseb je iskalo službe, v 35 slučajih je borza posredovala uspešno in 13 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 21. februarja pa je bilo 871 prostih mest prijavljenih, 1704 oseb je iskalo službe, v 441 slučajih je borza posredovala uspešno in 56 oseb je odpotovalo.

Posestniki psov se z ozirom na § 1 izvršilne določbe glede pasjega davka opozarjajo, da imajo plačati v mestno blagajno do 28. februarja 1925 za vsakega nad 2 meseca starega psa letno pristojbino 100 dinarjev ter pasjo znamko po 2.50 din., ker ima mestni konjač od 1. marca 1925 dalje nalog poloviti vse pse, kateri niso opremljeni z letošnjo pasjo znamko. Po § 13 izvršilne določbe se smatra za prestop, katera se kaznuje z denarno globo, opuščenja ali napačna naznanitev psa ter poraba ponarejene ali zapadle znamke.

Pometanje cest ponoči. V svrhu odprave dosedanjega nadležnega prašenja pri pometanju cest ob dnevnem času je mestni magistrat mariborski v svoji seji dne 16. jan. 1925 sklenil čistiti ceste in trge mesta Maribor levi breg ponoči. Ker se bo s pometanjem pričelo pred polnočjo, se pozivljajo hišni posestniki, da temeljito očistijo hodnike in pešpoti pred svojimi hišami v nočnem času, ko poneha cestni promet, do najkasneje 23. ure. Pripominja se, da je spraviti nesnago in smeti iz trotoarjev in pešpoti v smetišnice dotičnih hiš, ne pa na cesto ali celo v kanale. Ob enem se opozarjajo trgovci, da velja isto tudi za smeti in nesnago iz njihovih trgovin in lokalov, oziroma za odpadke pri prevažanju blaga. Prebivalstvo se ponovno pozivlja, da pazi na snažnost mesta in ne meče raznih odpadkov na tla. Prestopki te določbe se kaznujejo v smislu

§ 19 cestnega in čistilnega reda za mesto Maribor z dne 15. marca 1882, št. 1430.

Pomanjkanje vode v Mariboru. Mestni magistrat razglša: Vsled izvanredne večmesečne suše je nastalo pomanjkanje v mestnem vodovodu. Kljub nepretrganemu obratovanju črpalnic po dnevu in po noči je skoraj nemoogoče dobavljati za mesto potrebne vode. Nivo talne vode pada stalno, kateri pojav se tudi s kratkimi močnejšimi padavinami ne bi izpremenil. Pomanjkanje vode je dnevno vedno večje. Ako ne nastopi v kratkem sprememba vremena, bo tudi v našem mestu nastalo občutno pomanjkanje vode in s tem zvezane marsikatero druge neprilike. Mestni magistrat je primoran opozoriti prebivalstvo na največje štedenje z vodo. Industrijskim in obrtnim podjetjem, ki uporabljajo vodo iz mestnega vodovoda, imajo pa lastne vodnjake na razpolago, se naroča, da zajemajo vodo iz lastnih vodnjakov, sicer bi bil mestni magistrat prisiljen, vodovod za njih obratovališča zapreti. Kakor je bilo že ponovno razglašeno, je brez posebne dovoljenja prepovedano, iz mestnega vodovoda prevažati vodo na druga zemljišča. Prestopki zoper to določbo se bodo brezobzirno kaznovali z globo 1000 dinarjev in se bo dotičnemu zapri vodovod za celo dobo pomanjkanja vode. Redarstvo in orožništvo bo na to pazilo, da se ta prepoved upošteva. Hišni posestniki, oziroma njih namestniki se naprošajo, da pregledajo vse vodovodne naprave in napeljave v stranišjih ter ukrenejo vse potrebno, da se morebitne poškodbe takoj popravijo. Ravno tako naj kontrolirajo v lastnem interesu vsaj vsak teden vodomere in si zabeležijo stanje istega, da bo mogoče takoj dognati vse poškodbe vodovodnih cevi in s tem preprečiti znatno zgubo vode.

Vzrok prekinjenja električnega toka. V nedeljo, dne 22. t. m. ni funkcionirala električna naprava. Radi za padlega južnega snega nastala je napaka na glavnem dovodu z elektrarne Fala. Mesto je dobilo šele ob 8. uri zvečer razsvetljavo. Tudi pretrgane telefonske žice so molile obratovanje, pa so bile tekom noči odstranjene, tako da ni nikake opasnosti za redni promet. Danes zjutraj ob 8. uri so se zopet pojavila motenja na falskih dovodih, visoke napetosti, ki pa so trenutno zopet odpravljena.

LISTEK.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.

(Dalje.)

Za Križevci se vrstijo Bučecovci, nanje se naslednja Vučja ves, že precej v večerni megli. Na desno od Križevcev, že bolj proti Muri, se blesti veliko poslopje v solnčnih žarkih, to je veliki samostan v Veržejju, že čisto na ogrski meji; če zreš še dalje, ozreš široke, razsežne naselbine ogrskih Slovencev: Belotince, Tišino, Soboto, dočim se ti bližnji Ljutomer skriva pod vznožje Slovenskih goric.

Ko se okrenem na nasprotno stran, je solnce tonilo za Slovenskimi goricami, vse krvavo; saj zre toliko gorja in krvoprelitja! Odbežite, žalostne misli! Oko išče novih, prijaznih vtisov; in glej: na jugovzhodu zazre preko dveh ali treh brd, ki se kakor kulise v gledišču vrste drugo za drugim, na najvišjem gričku cerkev jeruzalemsko s svojim širokim stolpom, pa s streho, ostro in sloko kakor šilo; na istem brdu, toda že bolj v daljavi, zagledam drugo cerkev, obdano od cele vrste večjih hiš, da mi dozdeva kot trg ali mesto: to so Svetinje, župna cerkev, kjer je ranjki župnik Jaklin krstil Starka Vraza.

Pospešim korake: podsolnčnik mi veje nasproti; prijeten vonj udarja iz vinskih goric, ki me spremljajo na levi in desni, pod stezo vodi globoko zarezan kolovoz; oko pa gleda ves čas zadivljeno na to južnostajersko neskončnost, na te nepregledne vrste lahkih bregov, podolgastih brd in gričkov, ki se mu zde v večernem mraku, akaor valovi velikega tajnega morja; tiho je vsenaokolo, sem ter tje zašušti v gorica, če veter potegne; med trami pa zaklopočejo tedaj klopotci svarilno in vendar po redno pesem vsem krlitnim sladkosnedežem; iz kakega brega pa zadoni prelepa narodna pesem slovenska — bolj pritažena, a ravno zaradi tega še sladkejša!

Naenkrat stojim: na levi pred menoj stojita, kakor dva stražarja, trdno in ostro začrtana v večernem nebu, dve jagreti in med njima razpelo. Sledeč notranjemu nagonu se odkrijem in zmolim tiho, srčno molitev, proseč božjega blagoslova tej pokrajini, temu kraju in njega prebivalcem. Kakor v odgovor zadone iz vseh vrhov večerni zvonovi — v rajsko harmonijo se mi razlije ta trenutek, nepozaben na veke.

In glej, nevedé sem bil stal pred stražarjema Vrazovega doma ...

»Vrazov oče pa so še v kleti, de mi (viničarka) in pokaže pot do prostornega hrama, čigar belo zidovje se je ostro rezalo v razvijajočo se temo. Železna, umetno izdelana mrežasta vrata pri temnem vhodu so bila na stečaj odprta; iz notranjščine mi je zasvetil tenek sijaj brleče svečke ...

Bila je tema, ko sem prestopil prag tega zgodovinskega doma. A nič ni tam kazalo na to; imel sem, ko sem stopil v vežo, prijeten domač vtis, ki ga daje hiša slovenska, zagledajoč povsod snažnost in red, značilen vsem hišam teh krajev.«

In tako še marsikatero mesto omenjenega članka.

Kajpada mi Slovenci, posebno še Slovenjgoričani, smo lahko ponosni na našo domaćijo. To je samoljubav! A kako pa sodijo drugi o njih?

V naslednjem hočemo navesti nekatere nemške glasove o lepoti Slovenskih goric, ob enem v protidokaz gori navedene Andrejkove trditve, da še je le R. H. Bartsch moral nanovo razkriti lepoto Slovenskih goric.

Že prej smo omenili, kako so povečevali štajerski stanovi Slovenske, posebno Ljutomerske gorice l. 1672-3. Kindermann piše leta 1798, da bi Slovenske gorice »lahko smatrali za nepretrgan vrt.« Že tudi navedeni profesor Mally pa l. 1836 razširno opisuje njihovo krasoto. Nekoč pravi, ko imenuje Marijo Snežno, Sv. Ano, Sv. Trojico, Sv. Andraža (meni pa bržčas Sv. Antona), Kapelo: »Težko je določiti, kateri teh točk bi dali prvenstvo; tako razveseljiva in ljubka je podoba, ki jo zavziva oko pri pogledu iz vsake teh točk na po naravi in človeški marljivosti tako ozaljšano okolico. Ko se odpira od Marije Snežne ob enem pogled na graško in mariborsko okrožje, ko ti kaže Kapela tudi razgled na kraje sosednje Ogrske, ležijo drugi poprej imenovani kraji bolje v sredini in kažejo iz svojih vrhov vrste vinorodnih gričev in rodovitne doline notranjih Slovenskih goric.« (Stran 100.) Ob koncu svojega spisa še enkrat posname sliko Slovenskih goric, kakor se kaže od Sv. Urbana pri Mariboru v teku leta, in pravi: »V maju so še vinogradi mrtvi in suhi, ali drevje je v krasnem cvetu, travniki in gozdi zeleni. To daje pokrajini posebno ljubko, mičnost. Čez par tednov prevleče posebna zelena (tropična) barva vinogradov vsa pobočja in podeli tako veličastni sliki rodovitne krajine dovršenost. V juniju zorijo polja, trs razširja vonjavo svojega cveta. Potem pride čas dozorenja in poletna pokrajina se pokrije sčasoma v jesensko obleko. Ko se začne temnozeleno gozdovje hitro žolteti in rdečiti, takrat pa pride trgatav, plačilo za letni trud (114—115) in najveselejši čas za prebivalce Slovenskih goric.

Za Mallyjem je pisal profesor R. Puff največ o Slovenskih goricah in njihovi lepoti. Posebno je zavzet za krasni razgled iz Marije Snežne in Sv. Ane.

Navedimo še nekaj malega iz Bartscheve knjige »Das deutsche Leid«: O krasni čas trsnega cveta v neskončnem Spodnjem Štajerju. (Ker se dejanje Bartschevega romana vrši v Slovenskih goricah, se mora tudi njegov »Spodnji Štajer« za nje vzeti.) Je, kakor osem blagov Kristusovih. Spodnještajerski svet je blagoslovljajoče razprostranje Očetovih rok. Je zvok, je harmonija svetovnega bitja... Ti griči za počivanje leže na dnu pogorskega amfiteatra, ki se dvigajo od poletne višočine škrlancev do strašno samotnih višav orlovskih in do večnega snega... Vsak južnoštajerski grič, vsaka hiša ima to, kar v Švici samo posamezni blagoslovljeni vrhunci: neskončnost, srečno prenehanje najmodrejšega za modrim, žarno želeče, živo zavrnlo devetero zaznamovano pianissimo daljave. Da, neizmerno razširjen je ta svet... In čez vse to plava ljubeznjivi vonj trsja, kojemu se lahko primerja le rezeda. Samo da še zlatotrepetajoči, pršeči trsni cvet bolje in čistejše diši. Tiho, naglo zginjajoči, neizrečno ljubeznjivi sanj prihodnjega duha, opoj za najlažje, najtančnejše živete, ki jih ima človek. O najkrasnejši, najbolj ginljivi čas trsnega cveta v spodnještajerski neskončnosti. (Stran 149—151.)

(Dalje prihodnjic.)

Širite „Našo Stražo“!

Proda se po ugodni ceni: 1 velik črn konj, 1 par lahkih konjev, 1 platovoz in 1 kočija. — Več se poizve v trgovini Aleksandrova cesta 35. 62 3

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

I. tovarna šivalnih strojev in koles

FRANC NEGER,
MARIBOR, Slovenska ulica št. 29.
Tovarniško skladišče: Vetrinjska ul. 17.

PFAFF-ovi

šivalni stroji za domačo in obrtno uporabo, za gaženje in umetno vezenje.

POPRAVILA
ZALOGA

vseh sistemov šivalnih strojev in koles točno in najceneje. — vseh sestavnih delov za šivalne stroje, šivank in olja.

POZOR!

Samo 300 D franko na dom!

Ta garnitura kuhinjske posode je iz najboljšega aluminija; snežno bela in desetletja trpežna. Dobavlja se proti predplačilu ali povzetju.

cenik brezplačno. Inzerat priložiti. Ako ne ugaja, se vzame radevolje nazaj.

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MAR' BOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelji stiskalnic „Patent Rudl“.

Postrežba točna!

Cene zmerni!

Somišljeniki inserirajte!

Strojnega konstruktorja z več letno prakso in uradnika za obračunavanje delavskih mezd sprejme večje industrijsko podjetje v Ljubljani. Ponudbe pod »Konstruktor« in pod »Delavski urad« na upravo. 58 3—1

Velika zaloga

vseh vrst čevljev za strapaco, lov in promenado.

Ia gojzerci
(hrbovski čevlji)

Ia zbiti sandali
(popravilo kakor čevlji)

Varstv. znamka

samo Maribor, Koroška c. 19

Lastne delavnice, najbolje ročno delo!

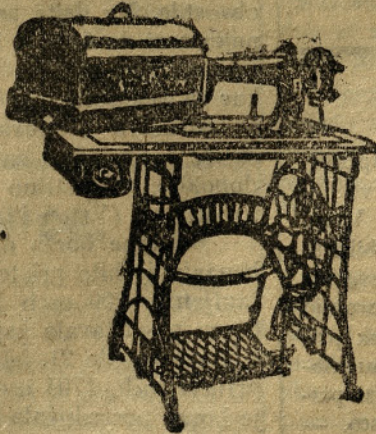

Ali sem že obnovil naročnino?

Poizkusite enkrat s terpentinovim „GAZELA“ milom!

Brezplacen pouk!

15 letno jamstvo!

Najpopolnejši
Stower šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, si oglejte to izrednost pri trdki

Lud. Baraga,

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/I.

Zadružna gospodarska banka d. d., podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.